

Sygn. akt IX **Ka 912/20**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IX Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Iwona Konopka**

Protokolant: stażysta Seweryn Hałaj

Przy udziale Prokuratora Krzysztofa Stańczuka

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2021 r.

sprawy **D. R.** ur. (...) w Ś., syna A. i K. oskarżonego z art. 191 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piasecznie

z dnia 26 czerwca 2020 r., sygnatura akt II K 1469/18

orzeka:

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Piasecznie

do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IX Ka 912/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. II K 1469/18

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#

art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w

	zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC

ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	<p>-błędu w ustaleniach faktycznych, mających wpływ na treść wyroku (zasadny);</p> <p>-naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. (zasadny)</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Apelację Prokuratora należało uznać za zasadną.</p> <p>Przyznać należy rację autorowi środka odwoławczego, iż lektura uzasadnienia kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście całokształtu materiału dowodowego sprawy prowadzi do wniosku, że zaskarżone rozstrzygnięcie zapadło z obrazą tych przepisów postępowania, które regulują zasadę oceny materiału dowodowego, w szczególności art. 7 k.p.k., co sprawia, że poczynione w następstwie takiej oceny ustalenia faktyczne nie mogły się obronić. Dokonując kontroli wnioskowania i rozumowania Sądu I instancji, Sąd odwoławczy dostrzegł znaczące uchybienia które sprawiły, iż zaskarżone orzeczenie nie mogło się obronić.</p> <p>Rację zatem ma skarżący podnosząc, iż Sąd Rejonowy, rozpoznający przedmiotową sprawę, dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych, który wpłynął na treść zaskarżonego wyroku. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę</p>		

wyroku, jest bowiem wówczas słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych przez Sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania.

Przyznać należało rację skarżącemu, że Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony uznał, że oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał znamiona czynu zabronionego z tego powodu, że nie zrealizował swoim zachowaniem znamienia stosowania przemocy lub groźby bezprawnej. Uznał bowiem, że groźba porwania dzieci pokrzywdzonego nie stanowiła groźby bezprawnej, gdyż nie wzbudziła ona w pokrzywdzonym uzasadnionej obawy spełnienia. Sąd Rejonowy przy tym nie miał wątpliwości, że oskarżony posłużył się wobec pokrzywdzonego groźbą popełnienia przestępstwa zrobienia krzywdy dzieciom pokrzywdzonego przez nieustalonych sprawców ze wschodu, jednak doszedł do przekonania, że ta groźba nie wzbudziła obawy spełnienia u pokrzywdzonego. Analiza pisemnych motywów wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy w istocie oparł się na treści zeznań pokrzywdzonego, jakie złożył w postępowaniu przygotowawczym, w których pokrzywdzony wskazał, że nie czuje się zagrożony i uważa, że jego dzieci są bezpieczne, gdyż zamieszkują na stałe w Hiszpanii, przy czym zadaniem Sądu Rejonowego zeznania pokrzywdzonego skupiały się głównie na opisie współpracy ze spółką reprezentowaną przez S. C. (1), podobnie jak zeznania świadka M. S. (1).

Zaznaczenia wymaga, że warunkiem karalności zmuszania przy zastosowaniu groźby jest przedmiotowo uwarunkowana zewnętrznymi okolicznościami danego czynu zdolność tej groźby do wywarcia nacisku na wolę zmuszanego w celu skłonienia go do określonego zachowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 20.07.1994 r., sygn. II Akc 175/94, Prok i Pr. 1995, nr 3, s. 14). Należy mieć na uwadze, że groźba bezprawna, o której mowa w art. 191 § 1 i 2 k.k. musi być na tyle realna, że u obiektywnego obserwatora zdarzenia wywołuje przekonanie, że jej użycie może wpłynąć na określone zachowanie pokrzywdzonego zgodnie z wolą sprawcy zdarzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2006 r., sygn. WA 27/06). Zaznaczenia wymaga, że czyn z art. 191 § 1 i 2 k.k. jest przestępstwem formalnym a nie materialnym. Dla jego dokonania wystarcza, że sprawca podjął określone w przepisie środki zmuszania, tj. użył przemocy lub groźby bezprawnej w określonym w przepisie celu, bez względu na to, czy pokrzywdzony zachował się w sposób, do jakiego zmuszał go sprawca. Do znamiona czynu zabronionego z art. 191 § 2 k.k. nie należy zatem skutek w postaci zmuszenia innej osoby do określonego zachowania lub zwrotu wierzytelności. Z takiego bezskutkowego charakteru czynu zabronionego wynika, że również wzbudzenie obawy urzeczywistnienia groźby nie może być ujmowane jako skutek zachowania opisanego w art. 191 § 1 k.k. (a tym samym i art. 191 § 2 k.k.) , a więc tak jak w przepisie z art. 190 § 1 k.k. (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z 14 lutego 2013 r., sygn. II K 120/12).

W ocenie Sądu odwoławczego argumentacja przedstawiona przez Prokuratora w uzasadnieniu wywiezionej apelacji zasługuje na uwzględnienie i w pełni należy ją podzielić. Już z samych bowiem wyjaśnień oskarżonego wynika, że wypowiedzianymi słowami chciał wzbudzić poczucie zagrożenia u pokrzywdzonego, po to, aby ten wywiązał się z długu wobec S. C.. Także analiza zarejestrowanej przez pokrzywdzonego rozmowy z oskarżonym prowadzi do takiego wniosku. Oskarżony w sposób niezwykle przekonujący opisywał, w jaki sposób zamierzają postąpić nieustalone osoby „ze wschodu” w celu doprowadzenia do zapłaty długu przez pokrzywdzonego. Poza przecież wypowiedzianą groźbą porwania dzieci pokrzywdzonego, oskarżony podkreślał, że osoby te mają wiedzę, że rodzina pokrzywdzonego zamieszkuje w Hiszpanii. Co więcej, w rozmowie oskarżony sugerował, że wierzyciel długu pokrzywdzonego, sam ma kłopoty w związku z nawiązaniem współpracy z „ludźmi ze wschodu”, co niewątpliwie miało na celu uzmysłowienie pokrzywdzonemu, że sprawa jest poważna, a wypowiedziana groźba porwania przez te osoby dzieci nie jest gołosłowna. Zauważenia również wymaga, że oskarżony w powoływanej rozmowie stara się kreować na osobę, która niejako przestrzega „pokrzywdzonego” przed realizacją groźby porwania dzieci, wskutek niespłacenia długu. W toku rozmowy oskarżony bowiem wypowiada słowa, że postanowił skontaktować się z pokrzywdzonym – gdy dowiedział się o

deklarowanym sposobie załatwienia sprawy przez „ludzi ze wschodu” – gdyż sam ma dzieci. Pokrzywdzony w toku prowadzonej rozmowy wyraźnie zaznacza, że sprawa jest poważna i brzmi poważnie i że będzie musiał pójść na policję, bo przecież chodzi o jego dzieci. Jednocześnie po usłyszeniu tej informacji jest wyraźnie zdenerwowany na sposób postępowania S. – właściciela drukarni i nie może uwierzyć, że ten zamierza stosować takie metody w sytuacji, gdy ich współpraca była poprawna do czasu rozwiązania umowy między nimi. Wówczas właśnie oskarżony w toku rozmowy wskazuje, że właściciel drukarni S. sam ma problemy z ludźmi ze wschodu, z którymi wszedł w interesy. W ocenie Sądu odwoławczego wydźwięk tej rozmowy jest jednoznaczny, a sposób prowadzenia rozmowy tak przez oskarżonego, jak i pokrzywdzonego prowadzą do wniosku, że wypowiedziana groźba miała zdolność wywarcia nacisku na pokrzywdzonego celem spłaty długu. Zaznaczyć trzeba, że pokrzywdzony po usłyszeniu groźby nie tylko uznał, że jest ona poważna i zamierza zawiadomić policję, ale w dalszej części niejako tłumaczy się oskarżonemu, jak wyglądała jego współpraca z właścicielem drukarni, jak powstał dług i że on zamierzał go spłacić, ale utracił kontakt z wierzycielem. Wskazana okoliczność, tłumaczenie się pokrzywdzonego z powstania długu i jego niespłacenie, zdaniem Sądu odwoławczego, również prowadzi do wniosku, że pokrzywdzony nie lekceważył tej groźby, uważał ją za poważną, a co więcej uwierzył, że wierzyciel obrał taką właśnie metodę egzekucji długu – tj. poprzez zastraszenie

porwania dzieci. W ocenie Sądu odwoławczego, choć Sąd Rejonowy zwraca uwagę na treść rozmowy i wypowiedziane w niej sformułowania, nie nadaje temu dowodowi właściwego waloru, odnosząc się i skupiając wyłącznie na dowodzie w postaci zeznań pokrzywdzonego złożonych dwa dni po tej rozmowie, kiedy to pokrzywdzony oświadczył, że nie czuje się zagrożony, gdyż jego dzieci przebywają w Hiszpanii. Sąd Rejonowy zdaje się nie dostrzegać, że w tym samym miejscu pokrzywdzony uzasadnił swoje stawiennictwo na policji wskazując, że takich pogroźek nie należy lekceważyć. W ocenie Sądu odwoławczego taka postawa pokrzywdzonego w powiązaniu z treścią rozmowy, podczas której pokrzywdzony zareagował spontanicznie na groźbę wypowiedzianą przez oskarżonego wskazuje jednoznacznie, że potraktował wypowiedziane słowa poważnie i niewątpliwie groźba wzbudziła w nim obawę spełnienia i poczucie zagrożenia. Nie bez znaczenia pozostaje treść zeznań świadka M. S. (2), która w toku postępowania przygotowawczego wskazała, że pokrzywdzony poinformował ją o groźbie porwania dzieci, a w toku rozprawy podała, że pokrzywdzony się bał. W ocenie Sądu odwoławczego niezrozumiałym pozostaje zbagatelizowanie przez Sąd Rejonowy treści tych zeznań. Gdyby pokrzywdzony zupełnie nie obawiał się groźby lub uważał ją za niepoważną, to nie miałby powodów zawiadamiać o treści groźby swoją byłą żonę i matkę córki. Wszak w toku zeznań złożonych w postępowaniu przygotowawczym wskazał, że dzieci pozostają pod opieką jego partnerki w Hiszpanii. W takiej sytuacji nie byłoby potrzeby

informowania M. S. o treści groźby, tym bardziej, że córka mieszkała na stałe z pokrzywdzonym w Hiszpanii, a jej matka przebywała w Polsce. Pokrzywdzony musiał czuć się zagrożony spełnieniem groźby, nie chciał jej lekceważyć i dlatego zawiadomił o tej sytuacji swoją byłą żonę M. S.. Zupełnie przy tym niezrozumiała byłaby sytuacja, w której M. S., podała, że pokrzywdzony bał się tej groźby, a w rzeczywistości byłaby to nieprawda. Bez wątplenia zatem obiektywnie groźba porwania dzieci pokrzywdzonego wywołuje przekonanie, że jej użycie może wpłynąć na określone zachowanie ze strony pokrzywdzonego, zgodne z wolą sprawcy.

Wskazać należy, że Sąd Rejonowy nie przesłuchał bezpośrednio pokrzywdzonego w toku przewodu sądowego. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy skupił się wyłącznie na wezwaniu pokrzywdzonego telefonicznie, co nie dało rezultatu. Tymczasem Sąd Rejonowy dysponował także adresem miejsca pobytu w pokrzywdzonego w Hiszpanii (załącznik adresowy), jednak nie zostały podjęte czynności związane z wezwaniem pokrzywdzonego na podany adres. Zaznaczenia jednak wymaga, że w ocenie Sądu odwoławczego analiza zeznań pokrzywdzonego, jakie złożył w toku postępowania przygotowawczego wespół z oceną treści nagrania rozmowy pokrzywdzonego z oskarżonym, wyjaśnieniami oskarżonego oraz zeznaniami świadka M. S. prowadzą do jednoznacznego wniosku, że wina i sprawstwo oskarżonego nie budzi wątpliwości.

W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy, dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, utracił z pola widzenia jego całokształt, przez co zastosowany model oceny tego materiału, należało uznać za dowolny i przekraczający ramy art. 7 k.p.k., co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych oraz błędnej oceny prawno – karnego zachowania oskarżonego.

Przedstawione powyżej przez Sąd Okręgowy okoliczności sprawy, dały asumpt do odmiennej, niż Sąd Rejonowy ocenie dowodów w ramach przepisu art. 7 k.p.k. Jak wskazano powyżej zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona zarzucanego mu czynu.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.

Wniosek

- uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. Biorąc pod uwagę

rozważania zawarte w punkcie 3 sekcja „zarzut” formularza uzasadnienia, należy stwierdzić, iż zachodzą podstawy do skazania oskarżonego. Z tych względów zachodzi konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego z uwzględnieniem wskazanej powyżej argumentacji. Biorąc pod uwagę treść art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. zaskarżony wyrok należało uchylić a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwięźle o powodach zmiany	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia		
1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
Zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. Biorąc pod uwagę rozważania zawarte w punkcie 3 sekcja „zarzut” formularza uzasadnienia, należy stwierdzić, iż zachodzą podstawy do skazania oskarżonej. Z tych względów zachodzi konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego z uwzględnieniem wskazanej powyżej argumentacji. Biorąc pod uwagę treść art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. zaskarżony wyrok należało uchylić a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		

4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
<p>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</p>		
<p>Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy winien ponownie przeprowadzić w całości postępowanie dowodowe, uwzględniając powyższe uwagi Sądu Okręgowego. Zaznaczenia wymaga, że uwagi poczynione w punkcie 3 formularza sekcja „zarzut” nie muszą mieć charakteru przesądzającego, wobec ujawnienia się takich okoliczności, które sądowi odwoławczemu nie są znane, a które będą miały wpływ na prawno – karą ocenę zachowania oskarżonego. Sąd Rejonowy powinien przy tym rozważyć, czy bezpośrednio przesłuchanie pokrzywdzonego jest niezbędne. Zaznaczenia przy tym wymaga, że Sąd Rejonowy dysponuje nie tylko numerem telefonu pokrzywdzonego, ale też i adresem jego miejsca pobytu w Hiszpanii (załącznik adresowy). W celu ustalenia aktualnego miejsca zamieszkania pokrzywdzonego niewątpliwie dane te można uzyskać od M. S. (2), podobnie jak informacje o ewentualnym pobycie oskarżonego w Polsce. Sąd I instancji poczyni ustalenia, czy oskarżony popełnił zarzucany mu aktem oskarżenia czyn w oparciu o całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego, który podda wnikliwej i rzetelnej analizie zgodnej z kryteriami określonymi w art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k.</p>		

oraz art. 7 k.p.k. Prawidłowo ustalony stan faktyczny zostanie poddany przez Sąd Rejonowy właściwej subsumpcji pod normę sankcjonującą, z uwzględnieniem zapatrywań doktryny i judykatury.	
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
6. Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności

7. PODPIS

1.3. Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	1
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Punkt I, II wyroku Sadu Rejonowego w Piasecznie z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. II K 1469/18
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia	
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości

# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		

#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana